

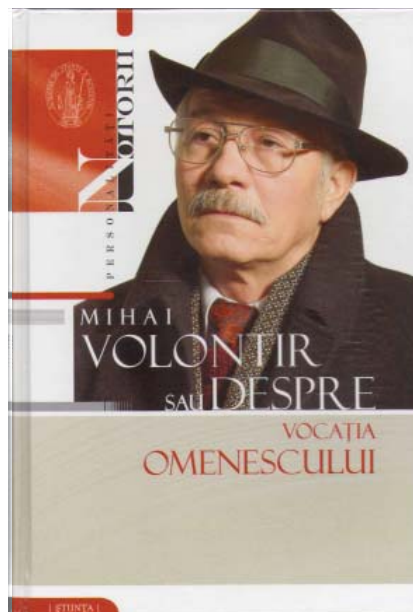
MIHAI VOLONTIR: „PÂNĂ LA DOR AL PĂMÂNTULUI..”

Dr. Alexandru BOHANȚOV
conferențiar universitar

A văzut lumina tiparului, într-o elegantă formulă editorială, volumul *Mihai Volontir sau despre vocația omenescului*, în colecția „Personalități notorii”, apărută sub auspiciile Institutului Patrimoniului Cultural al Academiei de Științe a Moldovei (coordonatori – dr. hab. Ana-Maria Plămădeală și dr. Dumitru Olărescu, responsabil de ediție Mihai Papuc). Judecând după cele patru cărți tipărite în această frumoasă colecție, dedicate lui Dumitru Matcovschi, Vasile Coroban, Vladimir Beșleagă și, mai recent, artistului Mihai Volontir, avem deplina certitudine că seria respectivă, în care sunt consemnate „biografiile intelectuale” ale unor distinși oameni de cultură de la noi, are toate însemnele să devină una cu adevărat prestigioasă.

Referindu-ne la volumul *Mihai Volontir sau despre vocația omenescului*, ținem să menționăm că, în fond, este vorba de primul studiu fundamental consacrat marelui nostru actor. Cu o deschidere multiaspectuală, cartea reușește să înglobeze întregul spectru de activități creatoare ale acestei prodigioase personalități. Volumul beneficiază de o caldă precuvântare a acad. Gheorghe Duca, președintele Academiei de Științe a Moldovei, urmată de un Tabel cronologic și – surpriza cărții – *Arborele genealogic al lui Mihai Volontir sau Cartea neamului Volontir din Glinjenii Șoldăneștilor*, în versiunea unui mare împătimit în domeniul respectiv – dr., conf. univ. Vlad Ciubucciu. Volumul *Mihai Volontir...* include patru secțiuni:

I. **Studii – articole – eseuri – recenzii**, care readuc în prim-plan creația actorului de teatru și film Mihai Volontir, dar și experiențele sale regizorale. Este un compartiment substanțial în economia lucrării, care le-a creat coordonatorilor de ediție și anume dificultăți. Pentru că aserțiunea poetului și cineastului Gheorghe Vodă din eseu *Treptele măiestriei*, redactat aproape 40 de ani în urmă, este validă și la ora actuală: „Despre artistul Mihai Volontir s-a scris destul de puțin. S-a scris cam tot atât, cât s-a scris despre arta teatrală care, fiind îndelung aplaudată și bisată de către spectatori, n-a fost îndeajuns apreciată de cuvânt, cel care se scrie negru pe alb, pentru zile viitoare, pentru istorie”. De aceea, în secțiunea dată materialele originale alternează cu pagini preluate din

Mihai Volontir sau despre vocația omenescului.
Colecția *Personalități notorii*. Editura Știința, 2011,
268 p.

revistele de specialitate sau din presa periodică a timpului.

Se remarcă, îndeosebi, prin capacitatea de pătrundere în străfundurile inefabile ale actului de creație actoricească și finețea disocierilor estetice, studiul inedit al A.-M. Plămădeală *Actorul de cinema Mihai Volontir: nostalgia eternului uman*. Analizând cu minuțiozitate traiectoria cinematografică a actorului, de la rolul lui Ivan Turbincă din filmul de debut *Se caută un paznic* (1967) și până la celebrul Budulai din serialul *Țiganul* (1979) care l-a făcut cunoscut pe toate meridianele, autoarea se întreabă: de ce această performanță artistică – întâlnirea actorului cu personajul ideal nu s-a produs în spațiul național? De ce nu s-a găsit un rol pe potrivă în interiorul culturii naționale cu care să cucerim lumea prin revelațiile sufletului nostru etnic? A.-M. Plămădeală crede că nu este vorba de o situație accidentală sau de un concurs nefericit de împrejurări: „Mai degrabă e vorba de o *legitate* basarabeană, care se manifestă prin voluptatea risipirii talentelor autohtone. Ca urmare a acestei anomalii, Druță, Doga, Loteanu, Ungureanu, Dolgan au fost impuși să-și desfășoare harul creativ pe alte meleaguri. Mihai Volontir, cel care a rămas fidel teatrului din Bălți, a fost și el impus să emigreze în solul mai prielnic al altor cinematografii...”

Astfel, din studiul respectiv transpare ideea că biografia de creație a lui Mihai Volontir relevă, în genere, o serie întregă de particularități dramatice ale destinului creator al artistului basarabean, afectat la cote maxime de „teroarea istoriei”: singur, străin

la el acasă, măcinat tot timpul de „trădarea aproape-lui”, balansând mereu între uitarea de sine impusă de autoritățile de tot rangul și credința nestrămutată în faptul că „salvarea sufletului” are sorți de izbândă numai în universul mirific al artei. De aici „exilul interior” și „rezistența prin cultură”. Aceste subtile considerații consună cu gândurile pline de amărăciune ale scriitorului-academician Dumitru Matcovschi din eseul *Până la dor al pământului*, în care se trage un puternic clopot de alarmă despre starea dezastruoasă a teatrului din Republica Moldova în așa-zisa tranziție post-totalitară, o perioadă confuză și fără de sfârșit, dar și despre criza de moralitate din societatea noastră. Nu putem să nu reproducem câteva cuvinte pline de miez din această „pilulă amară”, și anume, ceea ce i-a spus odată poetului o actriță de la Bălți despre Mihai Volontir actorul: „Atâta blândețe, atâta înțelepciune, atâta cuminenie în ochii lui, pe scenă, măcar să taci lângă el, măcar să nu ai nicio replică, măcar să-l auzi, să-l vezi aievea cum surâde, cum rostește vorbele, cum apropie sala de durerile personajului său...” De fapt, textele și evocările scriitorilor, ale colegilor săi de breaslă și criticilor de artă (Mihai Cimpoi, Vladimir Beșlea-gă, Ion Ungureanu, Iacob Burghiu, Dumitru Olărescu, Gheorghe Urschi, Pavel Proca, Nicolae Bătrânu, Valentina Tăzlăuanu, Larisa Turea etc.) au darul să pună în lumină nu doar marele talent al actorului și regizorului Mihai Volontir, ci și inconfundabilul său „farmec uman”, vocația de „om al cetății”.

O perspectivă interesantă, mai puțin prezentă în cercetarea teatrală autohtonă, regăsim în studiul *Actorul în cronotopul spectacolului* al dr. conf. univ. Ana Ghilaș. Nu este trecută cu vederea și o altă fațetă a ființei creatoare a artistului – cea de interpret al muzicii de estradă, parte din cântecele maestrului devenind adevărate șlagăre.

II. Secțiunea **Mihai Volontir prin el însuși** sau **Viața de actor și actorul vieții (interviuri)** inse-rează dialogurile pe care artistul le-a avut cu diverși gazetari – de ieri și de azi –, inclusiv din publicațiile de expresie rusă (*Teatr, Sovetskaia kultura, Ogoniok, Moskovskii Komsomoleț*). După cum a mărturisit actorul, în interviul din cotidianul *Moskovskii Komsomoleț* (2 mai 2006) i-au fost distorsionate spu-sele, mizându-se pe efecte senzaționale și de scandal: informații false, zvonuri dintre cele mai năstrușnice... Indiscutabil, este și acesta un indiciu grăitor că în spațiul public (mediatic) din fosta URSS *glamour*-ul și vedetismul de doi bani sunt „pe val”, iar elementarul bun-simț continuă să fie pus între paranteze. Vom adăuga însă că substanța confesivă din cele mai reușite dialoguri, întreținute de Nicolae Roibu, Valentina Tăzlăuanu, Tamara Șmundeak ș.a., contribuie la o mai pertinentă înțelegere a viziunii lui Mihai Volon-

tir asupra culturii teatrale și cinematografice, dar și a modalităților de valorificare a impresionantelor sale resurse artistice.

III. **Consemnări. Mărturii**, un compartiment în care nume de primă mărime din lumea filmului și teatrului, de la noi și din spațiul cultural ex-sovietic, reușesc să sedimenteze, în puține cuvinte, mesaje esențiale, capabile să întregască profilul spiritual și uman al ilustrului nostru actor. Spicuim doar câteva rânduri. Regizorul lituanian Vitautas Zalakeavicius: „Mihai Volontir descinde dintr-un univers mitologic, din sferele alpestre ale frumosului... Ceea ce îi lipsește, însă, este șansa! Concursul fericit de împrejurări, care îl ocolește adesea pe actor. Sau poate că nici nu caută șansa?! Este atât de înzestrat încât preferă să rămână în umbră. Singur...” Actrița rusă Rufina Nifontova: „El m-a cucerit prin faptul că este un actor care joacă în cel mai autentic spirit popular, că e mândru de sine, își cunoaște prețul și e, pur și simplu, fermecător ca și om – e numai suflet. Mie îmi plac astfel de oameni care fac lucruri pentru care-i doare sufletul”.

IV. **Viața în imagini**. Este secțiunea pe care o parcurgem cu luare aminte, altfel zis cu ochii memoriei, unele dintre fotografiile amintindu-ne de faptul că le-am mai văzut undeva. Sigur că le-am văzut și încă într-o curgere dinamică, iar această întâlnire pe fâgașul artei fotografice ne trezește imboldul să vizionăm încă o dată filmele și spectacolele în care s-a produs actorul nostru drag.

În concluzie, am putea spune că volumul *Mihai Volontir sau despre vocația omenescului* își certifică valoarea din mai multe puncte de vedere. În primul rând, prin faptul că depune mărturie despre cele mai marcante realizări scenice ale actorului Mihai Volontir. Un lucru destul de important, pentru că celebrul aforism al lui Mihail Bulgakov „Manuscrisele nu ard...” nu poate fi, metaforic vorbind, extrapolat la arta scenică, creația actoricească fiind, poate, cea mai „perisabilă” componentă a spectacolului teatral. Însă doar la teatru publicul se află în contact direct cu ființa vie a actorului, cel care justifică dintotdeauna arta teatrală. În al doilea rând, cartea ne vorbește despre ascensiunea fulminantă a actorului nostru pe tărâmul celei de a șaptea artă.

De fapt, este aproape imposibil să tragi o linie netă de demarcație între rolurile sale din teatru și cinema, fiindcă în ambele domenii artistul s-a manifestat la modul plinar. Pe de altă parte, Mihai Volontir este actorul total: e la fel de bun în teatru, film, dar, în același timp, a interpretat cu un deosebit har cântece de estradă. În fine, dar nu în ultimul rând, Mihai Volontir este actorul care a încântat milioane de spectatori și telespectatori, dar a știut totodată să rămână același om de omenie, devotat pământului și neamului strămoșesc.